

לקוטי תורה • פרשת קדושים • מאמר 2

והדרת פני זקן זה שקנה חכמה

והדרת פני זקן

תלמיד חכם אמיתי שומר את התורה בזיכרונו בקביעות, ומכיוון שהתורה והקדוש ברוך הוא כולא חד, ה' שורה בתוכו גם כשהוא עסוק בענייני העולם; לכן מי שמתגעגע לקרבה בלתי פוסקת לה' צריך לקנות את התורה בזיכרונו.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

/likuteitorah.com/he/likutei-torah/kedoshim/2

הנקודה

תלמיד חכם אמיתי שומר את התורה בזיכרונו בקביעות, ומכיוון שהתורה והקדוש ברוך הוא כולא חד, ה' שורה בתוכו גם כשהוא עסוק בענייני העולם; לכן מי שמתגעגע לקרבה בלתי פוסקת לה' צריך לקנות את התורה בזיכרונו.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

חז"ל דורשים את הפסוק "והדרת פני זקן" על מי ש"קנה חכמה". אדמו"ר הזקן מסביר שקניית התורה פירושה שהיא שמורה בכוון הזיכרון, חקוקה בלב בכל עת. לכן יש לקום בפני תלמיד חכם גם כשהוא אינו לומד: התורה שבתוכו היא אחת עם הקדוש ברוך הוא, ולכן ה' שורה בו גם כשהוא עוסק בענייני העולם. מי שמתגעגע לדבקות בה' בלי הפסק צריך אפוא לשנן את התורה ולשומרה בזיכרונו; גם בשעה שהוא עסוק בצורכי הגוף היא נשארת בעולם הנסתר של נפשו, שבו מאירה היו"ד של שם הוי". כך מתבאר החיוב לדעת את התורה כולה, את כל תרי"ג המצוות: כל מצווה ממשיכה את אור ה' לאחד מתרי"ג הכוחות שבנפש האלקית, עד שהנפש נעשית "כולך יפה", בדומה לשורשה למעלה, הכולל תרי"ג חלקים ונקרא "אדם". מאחר שהזמן והיכולת מוגבלים, יש לדעת לפחות בעל פה את חמישה חומשי תורה, שורש התורה כולה, ומתורה שבעל פה — את סדר קדשים.

מבנה

1	תורה השמורה בזיכרון
הזקן הוא מי ש"קנה" חכמה, ושומר את התורה בזיכרונו בכל עת; ה', שהוא אחד עם התורה, שורה בו גם כשהוא אינו לומד, ולכן מי שמתגעגע לקרבה תמידית לה' צריך ללמוד תורה בעל פה.
2	לדעת את התורה כולה
החיוב ההלכתי לדעת את כל תרי"ג המצוות ופרטיהן ממשיך את אור ה' לכל תרי"ג הכוחות שבנפש האלקית.
3	הכול, ולכל הפחות שורשו
הנפש היא "כולך יפה" כאשר כל תרי"ג כוחותיה מאירים, בדומה לשורשה למעלה, הכולל תרי"ג חלקים ונקרא "אדם"; אם אי אפשר לדעת את התורה כולה, יש לדעת לפחות את חמישה חומשי תורה, שבהם כל ההלכות גנוזות, ואת סדר קדשים.

מושגים

העולם הנסתר והעולם הנגלה עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא מונחים בארמית למדרגה נסתר ולמדרגה גלויה. התורה השמורה בזיכרון נמצאת בעולם הנסתר של הנפש; התורה שבכתב, שהלכותיה גנוזות בה, היא העולם הנסתר, והתורה שבעל פה, המפרטת אותן, היא העולם הנגלה.	כוח הזיכרון מוח הזכרון הכוח שבמחשבה המשמר בשלמות את מה שלמד האדם גם כשאינו חושב עליו. תורה החקוקה בו מלווה את האדם בכל עת.
תרי"ג הכוחות שבנפש האלקית תרי"ג כחות שבנפש האלקית בנפש האלקית יש תרי"ג כוחות, כנגד תרי"ג מצוות התורה; ידיעת כל מצווה ממשיכה את אור ה' לכל כוח, עד שהנפש נעשית "כולך יפה".	התורה והקדוש ברוך הוא כולא חד אורייתא וקוב"ה כולא חד התורה אינה נפרדת מה', ולכן מי שהתורה שמורה במחשבתו ובלבו — ה' שורה בתוכו.

סדר קדשים סדר קדשים

הסדר במשנה העוסק בקורבנות ובעבודת בית המקדש, שחז"ל מכנים "חכמה", והאריז"ל כותב שהוא מכפר על עוונות האדם.

קטע 1 • 11

תורה השמורה בזיכרון

1 והדרת פני זקן¹ זה שקנה חכמה. שקנה היינו כמ"ש ותופשי התורה.² דהיינו מי שתופס במוח הזכרון וחקוק על לוח לבו תמיד.

"והדרת פני זקן" — זה שקנה חכמה. "שקנה" פירושו ככתוב: "ותופשי התורה"; כלומר, מי שהתורה אחוזה אצלו בכוח הזיכרון, והיא חקוקה על לוח לבו תמיד.

הפסוק "והדרת פני זקן" נדרש על דרך משחק מילים במילה "זקן": "זה שקנה חכמה". אדמו"ר הזקן מסביר את המילה "קנה" באמצעות הביטוי "ותופשי התורה": תלמיד חכם אמיתי מחזיק את התורה בזיכרונו, והיא חקוקה בלבו תמיד — ולא רק בשעה שהוא לומד.

כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] איזהו ת"ח [תלמיד חכם / תלמידי חכמים] כל ששואלין³ אותו דבר הלכה כו'. שאז מצוה לעמוד מפניו⁴ גם בשעה שאינו עוסק בתורה.

כמאמר רז"ל: "איזהו תלמיד חכם? כל ששואלין אותו דבר הלכה" וכו'. לכן מצווה לעמוד מפניו גם בשעה שאינו עוסק בתורה.

הגמרא מגדירה תלמיד חכם כמי שיכול להשיב על שאלה בהלכה בכל מקום שבו נשאל, ומכאן שלימודו מצוי עמו תמיד. משום כך מצוות העמידה מפניו חלה גם כשאינו לומד באותו רגע.

לפי שהקב"ה שוכן עד⁵ בקרבו גם כשעוסק במילי דעלמא. מאחר שהתורה חקוקה במוח הזכרון שבנשמתו ועל לבו. ואורייתא וקוב"ה [וקודשא בריך הוא] כולא חד⁶ (ועי' בזהר ס"פ קדושים דפ"ז [דפרק ז'] ע"ב).⁷

מפני שהקדוש ברוך הוא שוכן בתוכו לעד, גם כשהוא עוסק בענייני העולם, שכן התורה חקוקה בכוח הזיכרון שבנשמתו ועל לבו, והתורה והקדוש ברוך הוא כולא חד (ועיין בזהר, סוף פרשת קדושים, דף פז ע"ב).

הסיבה לכך היא שהקב"ה עצמו שוכן תמיד בתוך תלמיד חכם כזה, גם כשהוא עוסק בענייני היום-יום, מפני שהתורה החקוקה בזיכרונו היא אחת עם הקב"ה. בזהר המובא כאן נאמר שקמים בפני תלמיד חכם משום שהוא מגלם את הצורה הקדושה שלמעלה.

לזאת כל איש נלבב אשר ידבנו לבו⁸ וכלתה נפשו לדבקה בו ית' בתמידות ולהיות ה' שוכן בקרבו תמיד בלי שום הפסק ופירוד לעולם אפילו רגע א'. יקנה לו התורה במוח הזכרון שבנפשו.

לכן כל איש נלבב שלבו מעוררו, ונפשו כלתה להידבק בו יתברך תמיד, ושהי' ישכון בקרבו תמיד, בלי שום הפסק ופירוד לעולם, אפילו לרגע אחד — יקנה לו את התורה בכוח הזיכרון שבנפשו.

מכאן מסיק אדמו"ר הזקן הוראה לכל מי שמשתוקק להיות קשור להי' בלי הפסק אפילו לרגע. מכיוון שלימוד שנחרת בזיכרון נשאר עם האדם גם כשאינו לומד, הדרך לכך שהי' ישכון בו תמיד היא "לקנות" את התורה באמצעות שינונה עד שתהיה שמורה בזיכרונו.

שאז גם אם עוסק בצרכי הגוף הרי התורה היא בבחינת עלמא דאתכסיא שבנפשו שמאיר בו יו"ד של שם הוי", שלכן בפרשה קדש לי כל בכור⁹ כתיב בה ולזכרון בין עיניך¹⁰ כנודע.¹¹

שהרי גם אם הוא עוסק בצרכי הגוף, התורה היא בבחינת עלמא דאתכסיא שבנפשו, שבה מאירה היו"ד של שם הוי". לכן בפרשת "קדש לי כל בכור" נאמר: "ולזכרון בין עיניך", כידוע.

תורה שאדם יודע בעל פה נוכחת בו גם כשהוא מטפל בצרכי הגוף, בעולם הנסתר שבנפשו — הנסתר ממחשבתו הפעילה — שבו מאירה היו"ד של שם הוי". כידוע בקבלה, פרשת "קדש לי כל בכור", הראשונה מארבע פרשיות התפילין, מכוונת כנגד היו"ד, חכמה; לכן נאמר בה "ולזכרון בין עיניך".

קטע 2 • 211

לדעת את התורה כולה

2 ובוזה יובן טעם למ"ש בהלכות תלמוד תורה בשם הספרי שמצוה על כל אחד ואחד לידע כל התורה שהן כל תרי"ג מצוות ודקדוקיהן¹² כוי. והיינו להמשיך אור ה' על כל תרי"ג כחות שבנפשו האלקית בפרטותיהן.

בכך יובן הטעם למה שנכתב בהלכות תלמוד תורה בשם הספרי, שמצוה על כל אחד ואחד לדעת את התורה כולה, הכוללת את כל תרי"ג המצוות ודקדוקיהן וכוי. כלומר, להמשיך את אור ה' על כל אחת מתרי"ג הכוחות שבנפשו האלקית, על פרטיהן.

הלכות תלמוד תורה, בשם הספרי, מחייבות כל יהודי לדעת את התורה כולה: את כל תרי"ג המצוות ודקדוקיהן. המאמר מבאר את הטעם הפנימי לכך: בנפש האלקית יש תרי"ג כוחות, המקבילים לתרי"ג המצוות, וידיעת כל מצווה ממשיכה את אור ה' על הכוח המתאים לה, כך שאף חלק בנפש אינו נותר ללא אור זה.

קטע 3 • 311

הכול, ולכל הפחות שורשו

3 וכמ"ש כולך יפה רעיתי¹³ ומום אין בך כולך דייקא. שלכן גם שרש המשכה זו למעלה כלול מתרי"ג. וכמו שכתוב: "כולך יפה רעייתי ומום אין בך" — "כולך" דווקא. לכן גם שורש ההמשכה הזאת למעלה כלול מתרי"ג.

הפסוק "כולך יפה רעייתי ומום אין בך" מדגיש את המילה "כולך": הנשמה יפה בשלמות רק כאשר כל אחד מכוחותיה מקבל את אור ה'. משום כך גם שורש האור הזה למעלה כלול מתרי"ג, כנגד המצוות וכוחות הנשמה.

ונקרא בשם אדם ועל דמות הכסא¹⁴ דמות כמראה אדם¹⁵ וגוי. אך מחמת צוק העתים וקוצר רוח דעת המשיג ועומק המושג.

והוא נקרא בשם "אדם": "ועל דמות הכיסא דמות כמראה אדם" וגוי. אך בגלל מצוקת הזמנים, קוצר רוחו ודעתו של המשיג ועומק המושג,

שורש זה, הכולל תרי"ג, נקרא "אדם", כפי שמתואר בחזון יחזקאל: "דמות כמראה אדם" על הכיסא. מכאן המאמר מתחשב במציאות: הזמנים קשים, לאנשים חסרים הסבלנות והרחבת הדעת, והנושא עמוק.

עכ"פ [על כל פנים] לפחות ישתדל לקבל עוז ותעצומות¹⁶ לקנות ולחקוק במוח הזכרון שבנפשו ה' חומשי תורת משה אשר כתב מפי הגבורה שהן שרש כל

על כל פנים, לפחות ישתדל לאזור כוח ועוצמה כדי לקנות ולחקוק בכוח הזיכרון שבנפשו את חמשת חומשי תורת משה, אשר כתב מפי הגבורה, שהם שורש כל

מאחר שמעטים יכולים לשלוט בתורה כולה, על האדם לפחות לאזור כוח כדי לדעת בעל פה את חמשת חומשי תורת משה, שמשה כתב כפי שה' הכתיב לו. ספרים אלה הם השורש שממנו צומחת התורה כולה, שבכתב ושבעל פה.

התורה שבכתב ושבעל פה כולה כנודע שרבי עקיבא היה דורש על כל קוץ וקוץ תלי תלים של הלכות. רק שהן בהעלם גדול בעלמא דאתכסיא.

התורה כולה, שבכתב ושבעל פה, כידוע, שרבי עקיבא היה דורש על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות. אלא שהן בהעלם גדול, בעולם המכוסה.

שהתורה שבעל פה כולה כלולה בתורה שבכתב עולה מן המסופר בתלמוד על רבי עקיבא, שהיה דורש תילי תילים של הלכות מכל קוץ וקוץ שעל האותיות. אלא שבחמשת החומשים ההלכות האלה נסתרות בעומק, בבחינת העולם המכוסה.

ומעלמא דאתגליא היא התורה שבע"פ [שבעל פה] עכ"פ [על כל פנים] לפחות יקנה ויחקוק סדר קדשים¹⁷ הנקרא חכמה¹⁸ בדברי רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] ומכפר עונותיו של אדם כמ"ש האריז"ל [האריז"ל זכרונם לברכה]. (ועיין מ"ש ע"פ מפני שיבה תקום והדרת¹⁹ כוי סדי"ה שחורה אני²⁰ ונאווה):^{21, 22, 23}

ומן העולם הגלוי, שהיא התורה שבעל פה, על כל פנים, לפחות יקנה ויחקוק את סדר קדשים, הנקרא "חכמה" בדברי רבותינו ז"ל, ומכפר על עוונותיו של אדם, כפי שכתב האריז"ל. (ועיין במה שכתוב על הפסוק "מפני שיבה תקום והדרת" וגוי, בסוף המאמר המתחיל "שחורה אני ונאווה".)

התורה שבעל פה, שבה ההלכות מפורשות, היא "העולם הגלוי"; ומתוכה על האדם לפחות לדעת את סדר קדשים, סדר המשנה העוסק בקרבנות ובעבודת המקדש. חז"ל מכנים סדר זה "חכמה", דבר המתאים להגדרה בפתיחה של זקן כמי ש"קנה חכמה"; והאריז"ל כותב שהוא מכפר על החטא. ההערה שבסוגריים מפנה למאמר על שיר השירים, המבאר את הפסוק בהרחבה.

בעבודה

למד תורה בעל פה ושמור אותה בזיכרוןך, כדי שתלווה אותך והי' ישרה בתוכך גם כשאתה עובד, אוכל ועוסק בצורכי הגוף. שאף לדעת את התורה כולה, את כל תרי"ג המצוות ופרטיהן; ואם הדבר אינו בכוחך, דע לפחות את חמישה חומשי תורה, ומתורה שבעל פה — את סדר קדשים.

שאלות לשיחה

1. מדוע צריך לקום בפני תלמיד חכם גם כשהוא אינו לומד?
2. כיצד התורה הידועה בעל פה משאירה את ה' נוכח באדם בשעה שהוא עוסק בצורכי הגוף?
3. מה הקשר בין תרי"ג המצוות, תרי"ג הכוחות שבנפש האלקית ו"דמות אדם" שעל הכיסא בחזון יחזקאל?
4. מדוע נאמר שההלכות שבתורה שבכתב נמצאות ב"עולם הנסתר", ואילו התורה שבעל פה נקראת "העולם הנגלה"?
5. מה דורש המאמר ממנו שאינו יכול לדעת את התורה כולה, ומדוע דווקא את החלקים האלה?

הערות

פסקה 1

1 והדרת פני זקן

"מפני שיבה תקום והדרת פני זקן, ויראת מאלקיך: אני הוי". המאמר פותח בחלק השני של הפסוק, ומפרש אותו ככבוד הראוי למי שקנה חכמה.

Leviticus 19:32 ויקרא י"ט:ל"ב

מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מאלקיך אני Havayah

Thou shalt rise up before the hoary head, and honour the face of the old man, and thou shalt fear thy G-d: I am the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ויקרא יט, לב. ראה גם אוה"ת שלח ע' תצט. מועתק בזה משיחת כ"ק אדמו"ר מהור"צ, י"ט כסלו תש"ז (סה"ש תש"ז ע' 92) — ע"ד מאמר זה: "צוליב א' טעם פון א' זכרון כמוס אתי עמי כחמשים שנה וויל איך דא מעתיק זיין א' מאמר פון לקוטי תורה (ס"פ קדושים), וואס הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק האט מיר דערציילט וועגן דעם מאמר און, מזמן ליזמן, בזמנים שבחר לברכת התעוררות וקליטה טובה, פלעגט הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק לערנען דעם מאמר: והדרת פני זקן . . ונאווה (כפי שנדפס בלקו"ת). אין דער ברכת הפרידה צייט, אין יאָר תר"ף, האט מיט מיר הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק א' סאָך גערעדט וועגן דעם מאמר והדרת פני זקן אין לקו"ת אַז דאָס זיינען דברי רבינו הזקן וואָס ער האָט געזאָגט אין א' תורה ברבים, באלד נאָכן מעזריטשער מגיד'ס הסתלקות. דער עלטער זיידע און דער טאטע האָבן פאַר זייער הסתלקות געזאָגט דעם מאמר. לטעם פנימי איז דער סוף המאמר, מפני שיבה תקום, געדרוקט אין דעם מאמר שחורה אני [השנ]. באַ אַ געוויסער געלעגנהייט וואָס איז בפרטיות מבואר אין יומן ג' כסלו תר"פ, האָט מיר הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק געזאָגט, אַז כ"ק אבותינו רבותינו פלעגן לערנען אַלע טאָג אַ שיעור קבוע תניא, און האָבן געזאָגט אַז דער לימוד און זאָגן אותיות פון תניא איז אַ גטולה צו דעם גילוי פנימי פון גר"נ, און לערנען דעם מאמר והדרת פני זקן אין לקו"ת איז מעורר קבלת הארת יחידה שבנשמה אין א' גימיות". באוה"ת שופטים ע' תתכז מציינן לד"ה זה.

2 ותופשי התורה

ירמיהו מוכיח את "תופשי התורה", אך הם לא ידעו את ה'. אדמו"ר הזקן מביא רק את הביטוי הזה, ומפרש "תופשי" — אוהזים בתורה בזיכרונם, כלומר, במובן של "קנה".

Jeremiah 2:8 ירמיהו ב'ח

הכהנים לא אָמרו אִיהֶה ה' וְתַפְּשִׁי הַתּוֹרָה לֹא יִדְעוּנִי וְהָרַעִים פִּשְׁעוֹ כִּי וְהַנְּבִיאִים נִבְּאוּ בַּכַּעַל וְאַחֲרֵי לֹא־יָוִעְלוּ הֶלְכוּ:

The priests said not: 'Where is the L-RD?' And they that handle the law knew Me not, and the rulers transgressed against Me; the prophets also prophesied by Baal, and walked after things that do not profit

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ירמ"ב, ח.

3 איזהו ת"ח כל ששואלין

רבי יוחנן אומר שתלמיד חכם הראוי להתמנות לראש הקהילה הוא מי ששואלים אותו דבר הלכה בכל מקום והוא משיב עליו. אדמו"ר הזקן מסיק

מכך שתלמיד חכם כזה נושא את תלמודו עמו בכל עת.

Shabbat 114a:7 שבת קי"ד א"ז

מאי "בבאי"? אָמר רבי יוחנן: אלו תלמידי חכמים שעוסקין בבגדינו של עולם כל ימיהן. ואמר רבי יוחנן: איזהו תלמיד חכם שמתוירין לו אבידה בטבעות העין — זה המקפיד על חלוקו להפכו. ואמר רבי יוחנן: איזהו תלמיד חכם שמתניין אותו פרנס על הציבור — זה ששואלין אותו דבר הלכה בכל מקום ואומר, ואפילו במסכת פלה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

Kiddushin 49b:2 קידושין מ"ט ב"ב

"על מנת שאני תלמיד" — אין אומרים קשמעון בן עזאי וקשמעון בן זומא, אלא, כל ששואלין אותו בכל מקום דבר אחד בתלמודו ואומר, ואפילו במסכתא דכלה. "על מנת שאני חכם" — אין אומרים כחכמי יבנה, כרבי עקיבא וחביריו, אלא, כל ששואלים אותו דבר חכמה בכל מקום ואומר.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

שבת קיד, א. קידושין מט, ב.

4 שאז מצווה לעמוד מפניו

מסכת שאדם יודע בעל פה נשאת שלמה בתודעתו גם כשאינו חושב עליה, מפני שהיא חקוקה בכוח הזיכרון, מדרגת כוח החכמה, שלמעלה מאותיות המחשבה. משום כך מצווה לעמוד בפני תלמיד חכם גם כשאינו לומד; הקטע עצמו מפנה בחזרה למאמר זה: "והדרת פני זקן".

הערת קה"ת

ראה גם לקמן נג, ג. אוה"ת ויקרא-ב ע' תשד.

5 שוכן עד

"כי כה אמר רם ונישא, שוכן עד, וקדוש שמו". אדמו"ר הזקן מחיל את הדברים על ה' השוכן בתוך תלמידי החכם שהתורה שמורה בזיכרונו.

Isaiah 57:15 ישעיהו נ"ז:ט"ו

כי כה אָמר רָם וְנִשָּׂא שָׁכֵן עַד וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ מְרוֹם וְקָדוֹשׁ אֶשְׁכֹּן וְאֶת־דָּכָא וּשְׁפִל־רוּחַ לְהַחְיֹת רוּחַ שְׁפִלִים וְלַחְיֹת לֵב נְדָכָאִים:

For thus saith the High and Lofty One That inhabiteth eternity, whose name is Holy: I dwell in the high and holy place, With him also that is of a contrite and humble spirit, To revive the spirit of the humble, And to revive the heart of the contrite ones.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

6 ואורייתא וקוב"ה כולא חד

המחשבה אינה יכולה לתפוס את ה' כלל, אך באמצעות לימוד התורה הנשמה תופסת את התורה, ועל ידי כך תופסת ומתלבשת בקדוש ברוך הוא עצמו, שהרי "התורה והקדוש ברוך הוא כולא חד". ישראל קשורים לתורה, והתורה קשורה לה, כקשר הקשר שני דברים נפרדים לאחד.

הערת קה"ת

נסמן לעיל כג, א. ע' ח' דברים פא, ג ושי"ג. [כ].

7 ואורייתא וקוב"ה כולא חד (וע' בזהר ס"פ קדושים דפ"ז ע"ב)

הזהר על "מפני שיבה תקום": "שיבה" היא התורה, ולכן קמים לפני ספר תורה, וכך גם לפני תלמיד חכם, שכן הוא עומד בדמות הקדושה העליונה.

דעות הרי אלו ואלו דברי אלקים חיים ואפילו המצות שאין נוהגות עכשיו וגם ללמוד כל דברי חכמים שהסמיכום על מדרש הפסוקים שהן ההגדות שנאמר כי אם שמור תשמרון את כל המצוה הזאת ודרשו חכמים שלא תאמר למדתי הלכות די לי תלמוד לומר כל המצוה למוד הלכות ...

Wikisource (CC-BY-SA)

פסוקה 3

13 כולך יפה רעיתי

"כולך יפה, רעיתי, ומום אין בך". אדמו"ר הזקן מדגיש את המילה "כולך": הנשמה יפה בשלמות כאשר כל 613 כוחותיה מקבלים את אורו של ה'.

Song of Songs 4:7 שיר השירים ד':ז

כְּלָךְ יִפֶּה רַעֲיָתִי וּמוֹם אֵין בְּךָ:

Thou art all fair, my love; And there is no spot in thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שה"ש ד, ז.

14 ועל דמות הכסא

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

יחזקאל, א, טו.

15 בחזון המרכבה של יחזקאל, מעל דמות הכיסא מופיעה "דמות כמראה אדם". השורש שלמעלה, המורכב מ"613, נקרא "אדם".

Ezekiel 1:26 יחזקאל א':כו

וממעל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁוֹ כְּמֶרְאָה אֶבֶן־סַפִּיר דְּמוּת כֶּסֶף וְעַל דְּמוּת הַכֶּסֶף דְּמוּת כְּמֶרְאָה אָדָם עָלָיו מְלַמֵּעַלָה:

And above the firmament that was over their heads was the likeness of a throne, as the appearance of a sapphire stone; and upon the likeness of the throne was a likeness as the appearance of a man upon it above

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

16 עוז ותעצומות

"אלקי ישראל, הוא נותן עוז ותעצומות לעם". הביטוי מתאר את הכוח שאדם צריך לגייס כדי לשנן את חמשת חומשי התורה.

Psalms 68:36 תהילים ס"ח:ל"ו

נוֹרָא אֱלֹקִים מִמֶּקְדָּשֶׁיךָ אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נֹתֵן עֹז וְתַעֲצוּמוֹת לְעַם בְּרוּךְ אֱלֹקִים:

Awful is G-d out of thy holy places; The G-d of Israel, He giveth strength and power unto the people; Blessed be G-d

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

17 ריש לקיש דורש את מילות הפסוק על ששת סדרי המשנה, ואת המילה "חכמות" על סדר קדשים. כך מכנים אותו חז"ל, כפי שזכור כאן.

Shabbat 31a:10 שבת ל"א א':י

אָמַר רִישׁ לְקִישׁ: מַאי דְכָתִיב 'וְהָיָה אֱמוּנַת עֲתִידָךְ חֹסֶן וְשׁוּעוֹת חֻכְמָת וְדַעַת וגו'." "אֱמוּנַת" — זֶה סֵדֶר זִרְעִים. "עֲתִידָךְ" — זֶה סֵדֶר מוֹעֵד. "חֹסֶן" — זֶה סֵדֶר נְשִׁים. "וְשׁוּעוֹת" — זֶה סֵדֶר גְּזִיזִין. "חֻכְמָת" — זֶה סֵדֶר קִדְשִׁים. "וְדַעַת" — זֶה סֵדֶר טְהוֹרוֹת. וְאֶפִּילוּ הָכִי, "וְיָרָאת ה' הִיא אוֹצְרוֹ".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

אדמו"ר הזקן מביא זאת כדי להצביע על האלקות השורה בתלמיד החכם.

Zohar, Kedoshim 19:127-21:133 ספר הזהר, קדושים י"ט:קכ"ז- כ"א:קל"ג

8

הקריאה לתרום לבניית המשכן: "מאת כל איש אשר ידבנו לבו". כאן מתארים הדברים את האדם המשתוקק שה' ישרה בתוכו.

Exodus 25:2 שמות כ"ה:ב'

דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וִיקַחוּ־לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לִבּוֹ תִקְחוּ אֶת־תְּרוּמָתִי:

Speak unto the children of Israel, that they take for Me an' offering; of every man whose heart maketh him willing ye shall take My offering

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

9 קדש לי כל בכור

"קדש לי כל בכור": פתיחת הפרשה הראשונה מבין ארבע הפרשיות הכתובות בתפילין.

Exodus 13:2 שמות י"ג:ב'

קִדְשִׁילִי כָל־בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל־רֶחֶם בְּבִנִי יִשְׂרָאֵל בְּאָדָם וּבַבְּהֵמָה לִי הוּא:

Sanctify unto Me all the first-born, whatsoever opens the' womb among the children of Israel, both of man and of 'beast, it is Mine

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

10 ולזכרון בין עיניך

באותו קטע התפילין הן "אות על ירך ולזכרון בין עיניך". אדמו"ר הזקן מפרש את "זיכרון" כתורה שנשמרת בזיכרון, בעולם הנסתר של הנשמה, שבו מאירה הו"ד של הו"י.

Exodus 13:9 שמות י"ג:ט'

וְהָיָה לָךְ לְאוֹת עַל־יָדְךָ וּלְזִכְרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת ה' בְּפִיךָ כִּי בְּיָד חֲזָקָה הוֹצֵאתָ ה' מִמִּצְרָיִם:

And it shall be for a sign unto thee upon thy hand, and for a memorial between thine eyes, that the law of the L-RD may be in thy mouth; for with a strong hand hath the L-RD brought thee out of Egypt

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות יג, ט.

11 הערת קה"ת מפנה לזohar, Kedoshim 20:131 למילים האלה.

Zohar, Kedoshim 20:131 ספר הזהר, קדושים כ':קל"א

פסוקה 2

12 לידע כל התורה שהן כל תרי"ג מצות ודקדוקיהן

הלכות תלמוד תורה קובעות שיש ללמוד את התורה שבכתב כולה ואת התורה שבעל פה כולה, את ההלכות המבארות את תרי"ג המצוות ואת פרטיהן הדקים, על פי דרשת חז"ל על "כל המצווה". המאמר מסביר מדוע: כל מצווה ממשכה את אורו של ה' אל הכוח המקביל לה בנפש.

Hilkhot Talmud Torah 1:4 הלכות תלמוד תורה א':ד'

... יודע ללמוד כלל בעצמו חייב הוא מן התורה לשכור לו מלמד שילמדנו היטב לידע כל התורה שבכתב ושבע"פ כולה. דהיינו תנ"ך וכל הלכות פסוקות של כל התורה עם הטעמים כי הן הן פירוש התרי"ג מצות שבתורה ודקדוקיהם בכל פרטיהם ואף שיש בהן חלוקי

18 סדר קדשים . . חכמה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
שבת לא, סע"א.

19 מפני שיבה תקום והדרת

הפסוק הפותח את המאמר; ההפניה שבסוגריים מובילה את הקורא למאמר שמבאר אותו בהרחבה.

Leviticus 19:32 ויקרא י"ט:ל"ב

מִפְנֵי שִׁיבָה תָקוּם וְהִדְרֹת פְּנֵי זָקֵן וְיִרְאֶת מֵאַלְקִיךָ אֲנִי הָאֵל

Thou shalt rise up before the hoary head, and honour the
face of the old man, and thou shalt fear thy G-d: I am the
.L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

20 סד"ה שחורה אני

שם נקרא הפסוק בשלמותו: "שיבה" היא השיער הלבן — "ושער ראשו
כעמר נקא" — ריבוי ההלכות של מצוות עשה; "והדרת פני זקן", זה שקנה
חכמה, הוא "קווצותיו תלתלים שחורות כעורב" — ההלכות הנמשכות גם
לאיסורים; "וייראת מאלקיך" הן דברי סופרים, עם "אני הוי", שכן הכול
אחד.
הערת קה"ת
לקרית שה"ש ז, ד.

21 ר"ע הי דורש

כאשר משה עלה למרום, אמר לו ה' שרבי עקיבא עתיד לדרוש תילי תילים
של הלכות על כל תג ותג שבאותיות. הדבר מלמד שכל התורה שבעל פה
טמונה בתורה שבכתב.
Menachot 29b:3 מנחות כ"ט ב:ג
הערת קה"ת
מנחות כט, ב.

22

במדרך של האריז"ל לסדר הלימוד, כל סדר מסדרי המשנה מקביל לספירה
ומביא תיקון; סדר קדשים מקביל להוד והוא "תיקון גדול להאיר את
הנשמה". כמו בשאר הסדרים המוזכרים שם, לימודו הוא תיקון לנשמה;
אדמו"ר הזקן, המצטט את האריז"ל, מתאר אותו ככפרה על חטאי האדם.

Pri Etz Chaim, Gate of Conduct While Learning 1:43
חיים, שער הנהגת הלימוד א:מ"ג

קדשים. נגד ההוד, והוא תיקון גדול להאיר הנשמה, והוא שם אלקים
ברבוע:

Pri Etz Chaim (Public Domain)

23 שחורה אני ונאווה

"שחורה אני ונאווה": מילות הפתיחה של המאמר על שיר השירים שאליו
מפנה ההערה שבסוגריים.

Song of Songs 1:5 שיר השירים א:ה'

שְׁחֹרָה אֲנִי וְנָאוּה בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם כְּאֶהְלִי קֹדֶר כִּירְעוֹת שְׁלֹמֹה:

I am black, but comely, O ye daughters of Jerusalem, As the'
tents of Kedar, As the curtains of Solomon

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר, התרגום לעברית של ימינו, הביאורים שלנו וההערות.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

הביאורים שלנו, עם הסקירה, השאלות והעמוד לילדים: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) דרך מקורות מצוטטים, © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: [/likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha](https://likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha) (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מזים חנינמי ולא מסחר. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך [/likuteitorah.com/he/likkutei-torah/kedoshim/2/](https://likuteitorah.com/he/likkutei-torah/kedoshim/2/)

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק